

5. Stratehiya i taktyka naukovo tekhnolohichnoyi polityky: zarubizhnyy dosvid, problemy ta perspektyvy Ukrainy / [Z. hurovs'kyy M.Z., Behma V.M., Il'chenko M.Yu ta in.]; za red. V.P. Horbulina. – K. : NTUU “KPI”, 2006. – 220 s.
6. Nekrasov E. E. Monitoryng kak sposob povysheniya effektivnosti pravovogo rehulyrovaniya. Vypusk 4. / E. E. Nekrasov, Y. V. Zhuzhzhov. –Stavropol' : Yzd-vo SevKavHTU, 2004. – 30 s.
7. Aver'yanov V. B., Andriyko O. F., Bytyak Yu. P., Kizima N. V., Kovalenko V. L. Vykonavcha vlada i administratyvne pravo / NAN Ukrainy; Instytut derzhavy i prava im. V.M.Korets'koho / V. B. Aver'yanov (red.). – K. : Vydavnychyy Dim “In Yure”, 2002. – 668 s.

Рецензент: доктор юридичних наук, професор Кінащук Л.Л.

УДК 342.9:351.811.123

Михайлов Р.І.,

кандидат юридичних наук
начальник кафедри спеціальних дисциплін та адміністративної діяльності
Донецького юридичного інституту МВС України

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ КАТЕГОРІЇ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Анотація. В роботі досліджено етіологію поняття та сутності безпеки дорожнього руху, узагальнено його розуміння в науці та практиці. Досліджуються питання становлення та розвитку понятійного апарату у сфері безпеки дорожнього руху.

Ключові слова: дорожній рух, безпека дорожнього руху, проступок у сфері безпеки дорожнього руху, учасники дорожнього руху, адміністративна відповідальність, дорожньо-транспортна пригода.

Михайлов Р.И.,

кандидат юридических наук
начальник кафедры специальных дисциплин административной деятельности
Донецкого юридического института МВД Украины

АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВЫЕ КАТЕГОРИИ В СФЕРЕ БЕЗОПАСНОСТИ ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ

Аннотация. В работе исследованы этиологию понятия и сущности безопасности дорожного движения, обобщенно его понимание в науке и практике. Исследуются вопросы становления и развития понятийного аппарата в сфере безопасности дорожного движения.

Ключевые слова: дорожное движение, безопасность дорожного движения, проступок в сфере безопасности дорожного движения, участники дорожного движения, административная ответственность, дорожно-транспортное происшествие.

Mikhailov Ruslan Ivanovic

Candidate of law
Head of the department of special disciplines administration
Donetsk law institute of MIA of Ukraine

ADMINISTRATIVE AND LEGAL CATEGORIES IN THE FIELD OF ROAD SAFETY

Annotation. The thesis is devoted to the analysis of the theoretical principles of administrative liability for violation of legislation on traffic safety, development and experience of foreign law and its implementation. The thesis investigates the etiology of the concept and nature of traffic safety, summarized its understanding of the science and practice.

Within the article deals with administrative and legal categories in the field of road safety. Analyzed the legal and philological interpretation of road traffic, road safety and accident.

Analysis of the views allows us to identify traffic as normative regulated activities which have a social character, as a result of which the spatial movement of people and goods by road using vehicles or without them. Further study basic concept of "road safety" necessary to determine the essence of the concept of "security", because of traffic ordering can speak only

when it is safe. The concept of road safety as a condition of this process, reflecting the degree of protection of its members and the state of road accidents and their consequences.

The concept of "road safety" as the status process, which reflects the degree of protection of its members and the state of road accidents and their consequences, as well as protection of the interests of road users need to implement in travel.

It is examined the problems of the historical process of formation and development of administrative responsibility for violation of legislation on traffic safety. It is outlined the general characteristics of misconduct in the field of traffic safety and its elements. It is considered the concepts and stages of proceedings in cases of misconduct in the field of traffic safety.

It is ascertained the issue of preventing misconduct as a part of traffic safety, value of the management responsibility for its preventing. It is find out the basic priorities of the codification of administrative legislation in the field of traffic safety.

Key-words: traffic, traffic safety, misdemeanor in the field of traffic safety, road users, administrative responsibility, accident.

Актуальність проблематики. Конституція України (ст. 3) закріплює, що найвищою соціальною цінністю в нашій державі визнаються людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. Реалізація конституційних положень значною мірою залежить від організації державного управління, роботи відповідних державних органів та їх посадових осіб. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність в усіх її проявах. Глобальною у сучасних умовах стала проблема безпечного дорожнього руху. Дорожній рух – одна з найбільш характерних і невід'ємних складових сучасної цивілізації. Автомобільний транспорт, транспортні коридори та автодороги, мости, тунелі буквально змінили обличчя Землі. Вони є проявом науково-технічного прогресу і значною мірою впливають на темпи економічного та соціального розвитку кожної країни і людства в цілому. Негативні наслідки невирішених проблем автомобілізації полягають в тому, що вони призвели до мільйонних людських жертв. Розглядаючи поняття „безпека дорожнього руху”, на нашу думку, необхідно розкрити зміст вихідних понять: „дорожній рух” та „безпека”.

Ступінь наукової розробки проблеми. У спеціальній літературі поняттю дорожнього руху приділяється велика увага, хоча це питання і залишається предметом дискусії представників різних галузей науки, насамперед це праці В.Б. Авер'янова, Б.Ю. Бурбели, Г.В. Галімпіни, А.В. Гаркуши, Т.О. Гуржія, С.М. Гусарова, С.В. Денисюка, М.М. Долгополової, В.Л. Міленіна, С.В. Пектова, Ю.В. Пірожкової, А.М. Подольяки, В.Й. Розвадовського, Я.І. Хом'яка та інших.

Комплексного дослідження питань реалізації адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері безпеки дорожнього руху у вітчизняній науці не проводилося, а окремі праці із зазначеної тематики мають переважно узагальнений і описовий характер. У зв'язку з цим, безумовно, існує потреба в поглибленому науковому дослідженні питань, які стосуються визначення адміністративно-правових категорій у сфері безпеки дорожнього руху.

Мета статті розглянути поняття у сфері безпеки дорожнього руху та визначити авторська бачення їх тлумачення з позиції адміністративної теорії.

Виклад матеріалу. Поняття „дорожній рух” було введено у міжнародну практику Конвенцією ООН „Про дорожній рух”, ратифікованою у 1968 р. на Всесвітній конференції з дорожнього руху, що проходила у Відні. У Конвенції не наведено визначення поняття „дорожній рух”, але в ній зазначено складові частини дорожнього руху: „дорога – вся смуга відводу вулиці та дороги, що відкрита для руху”, „транспортний засіб”, „водії” [1, с. 28].

Проте у Радянському Союзі термін „дорожній рух” набув офіційного визнання лише у 1971 р. після того, як з ініціативи Державної автомобільної інспекції МВС СРСР Комітет з науково-технічної термінології Академії наук СРСР дозволив використовувати це поняття замість термінів, які раніше застосовувалися, а саме: „вуличний рух”, „рух у містах, інших населених пунктах та на автомобільних дорогах” тощо [2, с. 5-8].

Сучасне законодавство не містить визначення поняття „дорожній рух”, тому необхідно розглянути думки вітчизняних та зарубіжних учених щодо визначення цього поняття. Найпростішу дефініцію поняття „дорожній рух” використовує В.І. Жулев, який визначає його як „рух наземних механічних транспортних засобів автомагістралями” [1, с. 21]. П.І. Клінковштейн під „дорожнім рухом” розуміє існуючу на дорогах складну динамічну систему, яка являє сукупність руху пішоходів та різних типів механічних і немеханічних транспортних засобів [3, с. 8]. У наведених вище дефініціях дорожнього руху акцентовано увагу на механічній інтерпретації цього процесу. Як бачимо, в зазначених вище дефініціях уже присутня вказівка на правове регулювання дій учасників дорожнього руху. У свою чергу, В.І. Майоров визначає дорожній рух як „діяльність із задоволення суспільних й особистих потреб у просторовому пересуванні людей, засобів і речових продуктів їхньої праці, засновану на використанні можливостей технічного комплексу „транспортні засоби – дороги”, що полягає в керуванні рухом транспортних засобів, без керування ними або природним пішим пересуванням дорогами, що відбувається в умовах постійного ризику виникнення стану некерованого руху механічних транспортних засобів і наступних негативних наслідків у вигляді загибелі, поранення людей, пошкодження матеріальних об’єктів” [4, с. 31-32]. У визначенні В.І. Майорова була зроблена спроба виділити обставини впливу на дії людей – учасників дорожнього руху.

Підсумком таких міркувань стає важливий висновок про те, що дорожній рух – це насамперед певна сфера суспільних відносин, які виникають із приводу задоволення соціальних і виробничих інтересів як суспільства, так і його членів.

Подальше дослідження основного поняття „безпека дорожнього руху” зумовлює необхідність визначення сутності поняття „безпека”, адже про упорядкованість дорожнього руху можна говорити лише тоді, коли він безпечний.

У правовому полі України термін „безпека дорожнього руху” доволі вживаний, про що свідчать назви деяких нормативних актів, проте визначення „безпека дорожнього руху” у них не зустрічається, у зв’язку з цим виникає необхідність визначитися з елементами зазначеної правової категорії.

Термін „безпека” означає стан, коли кому-небудь чи чому-небудь ніщо не загрожує. Якщо інкорпорувати його у термін „безпека дорожнього руху” та співвіднести з соціальним змістом „дорожнього руху”, то в результаті отримаємо визначення: безпека дорожнього руху – це стан, коли учасникам дорожнього руху ніщо не загрожує.

Розглянемо думки деяких авторів щодо поняття „безпека дорожнього руху”. Наприклад, за Г.І. Клінковштейном – це „досить швидкий, безпечний і зручний рух транспортних засобів та пішоходів”. В.В. Новіков „безпеку дорожнього руху” розуміє як „ступінь захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства, держави від

зовнішніх та внутрішніх загроз” [5, с. 12]. При цьому до інтересів особи пропонується відносити її права та свободи, а до інтересів суспільства – його духовні та матеріальні цінності. Тобто безпека дорожнього руху – це стан цього процесу, що відображає ступінь захищеності його учасників і держави від дорожньо-транспортних пригод та їх наслідків.

Зазначимо, що, згідно з п. 1.10. Правил дорожнього руху, дорожньо-транспортна пригода – це подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки [6].

Існує думка, що визначення поняття „безпека дорожнього руху” як категорії необхідно розкривати через поняття „громадська безпека”, а саме – захищеності життєво важливих інтересів учасників дорожнього руху і суспільства в цілому від загрози виникнення дорожньо-транспортних пригод і їх негативних наслідків. Разом із тим, у цьому визначенні не враховано декілька моментів: дорожній рух здійснюється з багатьма цілями, у тому числі, і з метою задоволення потреб людей у пересуванні, а безпечне пересування означає не тільки усунення дорожньо-транспортних пригод. До складових безпечного пересування можуть належати: 1) швидка доставка вантажів до місця призначення; 2) можливість пасажирів та водіїв швидко, з найменшими втратами часу, дістатися до пункту призначення; 3) комфортність умов роботи водіїв тощо.

Крім цього, згідно з п. 2.12. Правил дорожнього руху, власник транспортного засобу має право на безпечні та зручні умови для руху [6].

За таких міркувань поняття безпеки дорожнього руху потребує уточнення, а саме: сприйняття його не тільки з позицій захисту життя, прав і свобод, а й інтересу щодо потреби у пересуванні. На сучасному етапі розвитку юридичної науки з питань безпеки дорожнього руху домінує погляд, що „забезпечувати безпеку дорожнього руху – значить домагатися зниження загальної кількості дорожньо-транспортних пригод, кількості загиблих та поранених в умовах розвитку автомобілізації”. В умовах прискорення темпів автомобілізації нагальною стає проблема забезпечення безпеки дорожнього руху, вирішення якої спрямовано на збереження життя і здоров’я людей, захисту їх інтересів. Ця проблема комплексна, тому що пов’язана з кожним елементом складної системи „людина – транспортний засіб – дорога”. Соціально-економічне значення проблеми безпеки дорожнього руху в нашій країні особливо зросло за останні роки. Це визначалось різким збільшенням чисельності транспортних засобів, підвищенням інтенсивності дорожнього руху, його ускладненням, а також зростанням кількості дорожньо-транспортних пригод та їх жертв.

Згідно з інформацією Всесвітньої Організації Охорони Здоров’я, щорічно у світі гине на дорогах близько 1,2 млн. людей, а кількість травмованих становить майже 10 млн. Передбачається, що у 2020 році травматизм внаслідок ДТП буде посідати третє місце серед проблем здоров’я у світі після серцево-судинних захворювань та тяжких депресій. Економічні втрати від ДТП сягають майже трьох відсотків світового валового продукту.

Ситуація з аварійністю на автошляхах України залишається гострою. Аналіз механізму пригод свідчить, що першопричиною настання негативних наслідків є втрата водієм можливості керувати транспортним засобом, і, як наслідок, наступне порушення усталеності руху цього транспортного засобу. Спостерігаючи процес взаємодії водія і

транспортного засобу, можна зробити висновок, що наскільки водій буде обережніше і професійніше ставитися до процесу дорожнього руху, наскільки він підготує свій транспортний засіб до умов середовища для пересування, настільки ж безпечнішими будуть результати його діяльності, пов'язаної з дорожнім рухом.

Важлива роль серед учасників дорожнього руху належить водіям. Їх чисельність останніми роками збільшується навіть швидше, ніж зростає парк транспортних засобів. Це не просто кількісне поповнення складу водіїв країни. Це суттєве збільшення питомої ваги молодих водіїв, водіїв-початківців, у яких відсутній стаж роботи і досвід керування транспортними засобами і вік яких в основному тяжіє до нижчої межі – 18 років для водіїв автомобілів і 16 років для водіїв мотоциклів і мотоколясок.

Таким чином, умовою реалізації безпеки дорожнього руху виступає так званий „людський фактор”, а саме: забезпечення постійного контролю людини над транспортним засобом з тим, щоб існувало безпечне, стає та повністю автономне пересування механічних транспортних засобів. На задоволення цих вимог, а звідси і на захист особистих та суспільних інтересів, і повинна бути спрямована організація дорожнього руху.

Разом із тим, необхідно зазначити, що не останнє місце посідають такі причини високого рівня аварійності на автошляхах, як неналежний стан доріг, автодорожнього устаткування, відсутність розмітки проїзної частини, знаків на небезпечних ділянках доріг, застарілі світлофори тощо.

Висновок. Враховуючи викладене вище, вважаємо за необхідне зазначити:

по-перше, дорожній рух можна визначити як нормативно врегульовану діяльність, яка має соціальний характер, в результаті якої здійснюється просторове пересування людей і вантажів дорогами за допомогою транспортних засобів або без них;

по-друге, безпека дорожнього руху – це стан процесу, що відображає ступінь захищеності його учасників і держави від дорожньо-транспортних пригод та їх наслідків, а також захищеність інтересів учасників дорожнього руху щодо реалізації потреби у пересуванні.

До вирішення проблеми аварійності на дорогах України потрібно підходити комплексно. Можна зазначити, що перший крок у цьому напрямку вже зроблено, і він полягає у підвищенні розмірів штрафів за порушення Правил дорожнього руху та вдосконаленні механізму притягнення до адміністративної відповідальності за проступки у сфері безпеки дорожнього руху.

Список використаних джерел:

1. Жулев В.И. Ответственность участников дорожного движения / В.И. Жулев, С.И. Гирько. – М., 1987. – 160 с.
2. Васильев Н.М. Организация движения наземного рельсового транспорта / Н.М. Васильев, В.Н. Иванов. – М., 1971. – 198 с.
3. Кликовштейн Г.И. Организация дорожного движения : учебник для вузов / Г.И. Кликовштейн. – М., 1982. – 240 с.
4. Майоров В.И. Административно-правовые проблемы управления обеспечением безопасности дорожного движения : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.02 / В.И. Майоров. — Екатеринбург, – 1997. – 326 с.
5. Новіков В.В. Адміністративно-правові основи профілактики порушень правил дорожнього руху : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук : спец. 12.00.07 „адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право” / В.В. Новіков. – К., 1997. – 23 с.
6. Правила дорожнього руху : Постанова Кабінет Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306.

References:

1. Zhulev V.Y. Otvet-stvennost' uchastnykov dorozhnoho dvyzhenyya / V.Y. Zhulev, S.Y. Hyr'ko. – М., 1987. – 160 s.
2. Vasyt'ev N.M. Orhanyzatsyya dvyzhenyya nazemnoho neres'ovoho transporta / N.M. Vasyt'ev, V.N. Yvanov. – М., 1971. – 198 s.
3. Klynkovshyteyn H.Y. Orhanyzatsyya dorozhnoho dvyzhenyya : uchebnyk dlya vuzov / H.Y. Klynkovshyteyn. – М., 1982. – 240 s.
4. Mayorov V.Y. Admynstratyvno-pravovyye problemy upravlenyya obespechenyem bezopasnosti dorozhnoho dvyzhenyya : : dys. ... doktora yuryd. nauk : 12.00.02 / V.Y. Mayorov. — Ekaterynburh, – 1997. – 326 s.
5. Novikov V.V. Administratyvno-pravovi osnovy profilaktyky porushen' pravyl dorozhn'oho rukhu : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kandydata yuryd. nauk : spets. 12.00.07 „administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiyne pravo” / V.V. Novikov. – К., 1997. – 23 s.
6. Pravyla dorozhn'oho rukhu : Postanova Kabinet Ministriv Ukrainy vid 10 zhovtnya 2001 r. # 1306.

Рецензент: доктор юридичних наук, доцент Армаш Н.О.

УДК 342.97

Ніколайчук С.В.,

здобувач Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ СУДДІВ УКРАЇНИ

У статті розглядаються поняття «принцип», «принципи державного управління». Сформульовано поняття принципів діяльності Національної школи суддів України. Здійснено класифікацію принципів діяльності Національної школи суддів України. Наголошено, що діяльність Національної школи суддів України здійснюється на основі принципів, які відображають специфіку її взаємовідносин з іншими суб'єктами як у сфері підготовки висококваліфікованих кадрів для судової системи, так і у сфері науково-дослідної діяльності.

Ключові слова: принципи, принципи науково-дослідної діяльності, Національна школа суддів України

Ніколайчук С.В.,

соискатель Днепропетровского государственного
университета внутренних дел

ПРИНЦИПЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ШКОЛЫ СУДЕЙ УКРАИНЫ

В статье рассматриваются понятие «принцип», «принципы государственного управления». Сформулировано понятие принципов деятельности Национальной школы судей Украины. Осуществлена классификация принципов деятельности Национальной школы судей Украины. Отмечено, что деятельность Национальной школы судей Украины осуществляется на основе принципов, которые отражают специфику ее взаимоотношений с другими субъектами как в сфере подготовки высококвалифицированных кадров для судебной системы, так и в сфере научно-исследовательской деятельности.

Ключевые слова: принципы, принципы научно-исследовательской деятельности, Национальная школа судей Украины.

Nikolaichuk S.V.

Researcher Dnepropetrovsk State University of Internal Affairs
**PRINCIPLES OF NATIONAL SCHOOLS
JUDGES OF UKRAINE**

In the article the concept of "principle", "principles of governance". The notion of the principles of the National School of Judges of Ukraine. Classification principles of the National School of Judges of Ukraine. Emphasized that the activities of the National School of Judges of Ukraine is based on principles that reflect the